

בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים

ע"פ 1779/22

לפני :
כבוד השופט י' אלרון
כבוד השופט א' שטיין
כבוד השופטת ג' כנפי-שטייניץ

המערער : אביעד משה

נ ג ד

המשיבה : מדינת ישראל

ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בבאר שבע ב-
תפ"ח 5589-10-20 מיום 25.8.2021 ומיום 27.1.2022
שניתן על ידי השופטים י' רז-לוי, ג' שלו ו-א' משניות

תאריך הישיבה : ב' בסיון התשפ"ג (22.5.2023)

בשם המערער : עו"ד ירון בן-יוסף ; עו"ד רז אלמוזנינו

בשם המשיבה : עו"ד לינור בן אוליאל

פסק-דין

השופט י' אלרון:

1. המערער, אביעד משה, הורשע בניסיון לרצח רעייתו – שירה איסקוב (להלן: המתלוננת); במספר עבירות של חבלה חמורה בנסיבות מחמירות; ובעבירה של התעללות בקטין או בחסר ישע. בגין הרשעתו, נגזר עליו עונש של 23 שנות מאסר בפועל לצד ענישה נלווית.

2. הערעור שלפנינו מופנה כלפי הכרעת דינו של בית המשפט המחוזי בבאר שבע (השופטת י' רז-לוי, השופטת ג' שלו והשופט א' משניות) ב-תפ"ח 5589-10-20, מיום 25.8.2021, וכן כלפי חומרת העונש שנגזר על המערער בגזר הדין מיום 27.1.2022.

3. במועד הרלוונטי, המערער והמתלוננת היו נשואים זה לזו והתגוררו עם בנם – קטין יליד 29.11.2018 (להלן: הילד), בדירה במצפה רמון (להלן: הדירה). כשבועיים עובר לאירוע מושא כתב האישום המתוקן, המתלוננת עברה הפלה טבעית ועל רקע זה חלה הרעה ביחסים בין בני הזוג.

4. ביום 18.9.2020, ערב ראש השנה, המתלוננת עסקה במטבח הדירה בהכנות לארוחת החג. בין המתלוננת למערער התפתח ויכוח מילולי, שבמהלכו המערער הטיח במתלוננת האשמות שונות והעליב אותה. בסמוך לשעה 17:30, המתלוננת התקשרה להוריה והודיעה להם כי בכוונתה להעביר את החג עמם, ולא בחברת המערער כמתוכנן. למשמע הדברים, המערער תקף את המתלוננת בכך שהרימה והשליכה לרצפה. לאחר שהמערער הוסיף וקילל את המתלוננת, היא סטרה לו בפניו והבהירה כי בכוונתה להתגרש ממנו. בהמשך לכך, ארזה בגדים עבורה ועבור הילד וניגשה אל דלת הכניסה לדירה כשהילד בידיה. המערער חסם בגופו את הדלת, נעל אותה ולא אפשר למתלוננת לצאת. כמו כן, המערער סגר את חלון הדירה והוריד את תריס החלון מטה. בשלב כלשהו, המערער החל להקליט את השיחה בינו לבין המתלוננת באמצעות הטלפון הנייד שלו.

5. המתלוננת דרשה מהמערער מספר רב של פעמים כי יאפשר לה לצאת מהבית ולנסוע עם הילד להוריה. המערער סירב, הפציר במתלוננת "להירגע", אחז בה והדף אותה מהדלת. המתלוננת הטיחה במערער כי נהג כלפיה באלימות וכי הוא "רוצח" מאחר שהיא רואה בו אשם בכך שאיבדה את עובדה. בכל אותה העת, אמה של המתלוננת המשיכה לשוחח עמה בטלפון. בשלב מסוים, האם דיברה עם המערער וביקשה ממנו לא לפגוע במתלוננת ולאפשר לה לצאת מהדירה. המערער הציע שהמתלוננת תיסע להוריה בלי הילד או כי הוא ייסע עימם, והמתלוננת סירבה לכך. בהמשך, הזהירה את המערער שתתקשר לשכנים על מנת שיסייעו לה לצאת מהדירה. בשלב זה או בסמוך לכך, גמלה בליבו של המערער ההחלטה להמית את המתלוננת.

6. הילד, אשר היה בחיק המתלוננת, רכן לעבר המערער – והמערער לקח אותו והעמידו על הרצפה. בעקבות זאת, המתלוננת הסתובבה עם גבה אל המערער על מנת לשוב ולהרים את הילד. המערער נטל מהמטבח מערוך והלם באמצעותו בעוצמה רבה בראשה של המתלוננת. המתלוננת נפלה לרצפת המטבח והחלה לצעוק, המערער המשיך לחבוט בחוזקה בראשה, בפניה ובגופה. המתלוננת בכתה והפצירה במערער להפסיק, אולם הוא המשיך לחבוט בה. בכל אותה העת, הילד היה בקרבת המתלוננת ובכה, והוריה

שמעו את ההתרחשויות דרך הטלפון שלה. בשלב מסוים, המערער עצר את התקיפה, התיישב מעל המתלוננת, תפס אותה בצווארה בשתי ידיו, החל לחנוק אותה ולחש "תמותי כבר".

המתלוננת הבטיחה למערער כי לא תיקח ממנו את הילד וכי הוא יישאר בנו, ובתגובה המערער אמר לה "את לא תהיי אמא שלו" או מילים דומות לאלה. המתלוננת ירקה את השיניים שנשברו בפיה כתוצאה מהמכות שספגה, התחננה למערער שייתן לה להתקלח כדי שידברו, וביקשה ממנו שייגש לילד הבוכה ויחבק אותו. המערער לא שעה להפצרותיה והלם בה שוב ושוב באמצעות המערוך. המתלוננת זעקה "אביעד, אביעד לא תהיה לו אמא. אביעד לא תהיה לו אמא", והמערער השיב "גם ככה לא תהיה לו אמא".

7. עוד תואר בכתב האישום המתוקן, כי במקביל לכך, השכנים, וביניהם עדי גוזי (להלן: עדי) אשר שמעו את זעקות המתלוננת ואת בכיו של הילד, התקברו לדלת הדירה הנעולה, והחלו לדפוק בחוזקה בדלת ובחלון. השכנים דרשו מהמערער להפסיק את מעשיו ולפתוח את הדלת. המערער המשיך לחבוט במתלוננת באמצעות המערוך במטרה לגרום למותה, והיא המשיכה לזעוק לעזרה. המערער נטל לידי מוחצת ממגירות המטבח סכין, הרים מעט את תריס חלון הדירה והבחין בשכנים. הוא פתח חלקית את דלת הדירה כאשר המערוך והסכין בידיו, נעמד מאחורי הדלת, ואמר "הכל בסדר. תיקחו את הילדים, תזוזו את הילדים". באמירה זו, התכוון המערער לילדיה של עדי שעמדו מאחוריה מול דלת הדירה. עדי דרשה מהמערער לזוז ולאפשר לה לגשת למתלוננת ואף ניסתה לדחוף את הדלת לעבר המערער, אך הוא לא אפשר לה להיכנס. כאשר עדי הבחינה בסכין שבידיו, נרתעה ונסוגה לאחור והוא נעל את דלת הדירה והוריד את תריס החלון. השכנים הרימו את תריס החלון תוך שימוש בכוח והמשיכו לצעוק, לדפוק בדלת ובחלון ולדרוש מהמערער לפתוח את הדלת.

במקביל, המערער התקרב פעם נוספת למתלוננת, חבט בראשה ובגופה באמצעות המערוך ולאחר מכן דקר אותה באמצעות הסכין מספר רב של פעמים בכל פלג גופה העליון, בחזה, בגבה, בצווארה, בפניה ובזרועותיה. כל זאת, בעוד המתלוננת מפצירה בו לחדול ממעשיו. כל משך התקיפה, הילד שהה לצד המתלוננת, שם הותר אותו המערער חרף הפצרות המתלוננת כי יזיז את הילד מהמקום.

8. בשלב מסוים, המערער התרחק מהמתלוננת והעביר את הילד לאמבטיה כאשר בגדיו וגופו מכוסים בדם אמו. לאחר זאת, המערער פתח את דלת הדירה כשהסכין המגואלת בדם בידו. כאשר אחד מהשכנים דרש ממנו להשליך את הסכין, המערער עשה

כן והשכנים נכנסו לדירה. המערער שהה בחדר האמבטיה של הדירה עד אשר נעצר על ידי המשטרה שהוזעקה למקום. המתלוננת פונתה לבית החולים סורוקה במצב אנוש. מטעמי צנעת הפרט, אמנע מלפרט את היקף פציעותיה הקשות ואת הטיפול הרפואי הממושך שניתן לה.

9. בגין האמור, יוחסו למערער עבירות של ניסיון לרצח, לפי סעיף 305 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק); חבלה חמורה בנסיבות מחמירות – מספר עבירות לפי סעיף 333 בשילוב עם סעיפים 335(א)(1) ו-335(א)(1) לחוק; והתעללות בקטין או בחסר ישע, לפי סעיף 368 סיפה לחוק.

הכרעת הדין וגזר הדין

10. המחלוקת העובדתית שבה בית המשפט המחוזי נדרש להכריע הייתה מצומצמת. מרבית הראיות הוגשו בהסכמה וההגנה אף הסכימה לאמיתות תוכן. חומר הראיות שהוצג כלל, בין היתר, את תיעוד השמע של הקלטות המערער במכשיר הטלפון הנייד שלו. אחת מהקלטות מתעדת למעשה את כל אירוע האלימות עד לכניסת השכנים לדירה, מעצרו של המערער והגעת כוחות ההצלה (ת/72, קובץ 009). עוד הוגשו הודעות קרובי משפחתה של המתלוננת, הודעות השכנים, צילום הודעות "ווטסאפ", הודעות של גורמים רפואיים אשר טיפלו במתלוננת, הודעות ודוחות פעולה של אנשי משטרה, דוחות מעבדה לזיהוי פלילי ומסמכים רפואיים המלמדים על אשפוזה הממושך של המתלוננת ומצבה הרפואי. אמרות המערער מחקירותיו במשטרה הוגשו אף הן, וכך גם אמרות המתלוננת שנגבו ממנה בעודה מאושפזת בבית החולים. לפני בית המשפט המחוזי נשמעו שתי עדויות בלבד – עדות המתלוננת מטעם התביעה ועדות המערער להגנתו.

11. נוכח חומר הראיות וההסכמות כאמור, נותרו שלוש מחלוקות עובדתיות בלבד: הראשונה, האם המערער הטיח את המתלוננת על הרצפה עובר לתקיפתה באמצעות המערוך; השנייה, האם המערער לחש למתלוננת תוך כדי חניקתה "תמותי כבר"; והשלישית, האם המערער אמר למתלוננת "את לא תהיי אמא שלו" ו"גם ככה לא תהיה לו אמא" – ככתוב בכתב האישום המתוקן, או שמא אמר לה כי הילד "לא צריך אמא כזאת", כטענתו.

בית המשפט המחוזי ציין בהכרעת הדין כי הוא נותן אמון מלא בעדות המתלוננת לאור התרשמותו החיובית מהאופן שבו העידה, ובכלל זה כי תיארה את הדברים באופן מאוזן ומדויק ככל שניתן. באשר למערער – לאחר שמר לרוב בחקירותיו במשטרה על

זכות השתיקה, הוא מסר בבית המשפט לראשונה גרסה מלאה. בעדותו, המערער פירט את הרקע לאירוע ואת היחסים העכורים בינו לבין המתלוננת. אשר לגרסתו ביחס לאירוע עצמו, צוין בהכרעת הדין:

"[...] בכל מקום בו הנאשם [המערער – י' א'] התבקש להתייחס או לענות על שאלות ביחס למה שקרה בדירה – ביחס למקרה עליו הוא נחקר במשטרה ובגינו התכנסנו בבית המשפט – הנאשם התחמק ממתן תשובה, מסר תשובות מעורפלות ולא ענה על שום שאלה ספציפית, וגרסתו התמצתה בכך שאין לו כל הסבר לדברים, כי הוא אינו יודע למה עשה את מה שעשה, וכי לדעתו הוא 'איבד את זה', תשובות עליהן שב וחזר כמעין מנטרה. התרשמתי כי הגם שברמה הפורמאלית הנאשם אינו מתכחש למעשיו, וזאת כאשר ברור לו שישנן ראיות רבות ומוצלבות, הוא לא מוכן ואינו מעוניין לענות על שאלות בנוגע אליהם".

12. על בסיס התרשמות זו, בית המשפט המחוזי אימץ את גרסת המתלוננת, שנתמכה בחיזוקים ראייתיים נוספים, וקבע כי המערער הטיח את המתלוננת לרצפה עובר לתקיפתה הקשה. עוד קבע, כי המערער אמר למתלוננת את המילים "תמותי כבר" בעודו חונק אותה. אשר למחלוקת השלישית שתוארה לעיל – בית המשפט המחוזי ראה להניח לטובת המערער כי אמר משפט כגון "לא צריך אמא כזאת". יצוין, כי האמור מתואר בתמצית בלבד, מאחר שהמערער כלל אינו חולק בערעורו על ממצאים עובדתיים אלה.

13. נוכח קביעות אלו וחומר הראיות אשר אינו שנוי במחלוקת, בית המשפט המחוזי פנה לבחון האם ניתן להרשיע את המערער בעבירות שיוחסו לו. באשר לעבירת ניסיון לרצח, נקבע כי רכיבי העבירה מתקיימים מעבר לכל ספק סביר כנלמד, בין היתר, מהאופן שבו ביצע את מעשי האלימות הקשים במתלוננת, במהלכם הכה אותה עשרות פעמים עם מערוך, חנק אותה ודקר אותה בסכין פעמים רבות ובהינתן אמירתו למתלוננת תוך כדי חניקתה – "תמותי כבר". בנוסף, נקבע כי גרסת המערער שלפיה אינו זוכר לתאר את שארע "בלתי מהימנה" ואף מנוגדת לעדויות הנוכחים במקום, אשר העידו כי תוך כדי מעשי האלימות הקשים המערער היה רגוע וקר רוח. נומק, כי אמירת המערער בעדותו כי לא רצה במותה של המתלוננת היא אמירה בעלמא, העומדת בניגוד למעשיו.

14. כמו כן, בית המשפט המחוזי נדרש לטענת ההגנה ל"התגרות" שקדמה למעשים. תחילה, עמד על כך שלא הובהר מהי המשמעות המשפטית של טענה זו וכי לצורך התקיימות יסודות עבירת ניסיון לרצח אין כל דרישה להוכיח "היעדר התגרות". עוד הוסיף, בגדר למעלה מן הצורך, כי אף אם חילופי הדברים בין המערער למתלוננת היו

"לא פשוטים" כהגדרתו – "ודאי וודאי שאין בהם כדי להוות התגרות, על פי הפרשנות שניתנה למונח זה בפסיקת בית המשפט העליון". הודגש, כי חילופי דברים קשים בין בני זוג מתרחשים לא אחת במצבי משבר, מחלוקת או ריב, אולם הם אינם יכולים להוות צידוק או הסבר להתנהגות אלימה בכלל, ובוודאי שלא לפרץ אלימות מזוויע שכזה.

15. בית המשפט המחוזי הוסיף כי ניתן להרשיע את המערער בעבירת ניסיון לרצח, בנוסף להרשעתו בעבירה של חבלה חמורה בנסיבות מחמירות וזאת מאחר שהיסוד העובדתי של שתי העבירות הוא שונה, וכך גם היסוד הנפשי הנדרש בגדרן. לכן, על בסיס ההלכה שנקבעה בע"פ 132/57 נכט נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד יא 1544 (1957) (להלן: הלכת נכט), אין מניעה להרשיע את המערער בשתי העבירות.

16. אשר לעבירת ההתעללות בקטין – צוין שעד כה לא נמצא בפסיקה מקרה שבו נאשם הורשע בעבירת התעללות בקטין כאשר ההתעללות מבוססת על עצם נוכחות הקטין בסיטואציה מסוימת. עם זאת, נקבע כי בנסיבות המתאימות התעללות בקטין יכולה להתרחש גם כאשר המעשים שיצרו את ההתעללות לא כוונו ישירות אליו. נומק כי יש להעניק למונח "התעללות" פרשנות הנסמכת על תכלית החקיקה אשר היא "דינאמית ועדכנית", וכי בנסיבות המקרה אין מחלוקת מהותית על כך שהילד נכח בזירה ולצד אימו בשעה שהמערער חבט בה, עד כדי כך שהוא עצמו כוסה בדמה. בית המשפט המחוזי דחה את טענת המערער כי לא היה מודע לנוכחות הילד בזירה וקבע כי היסוד העובדתי והיסוד הנפשי של עבירה זו מתקיימים. ואם להביא דברים בשם אומרם, בלשונו של בית המשפט המחוזי:

"עבירת ההתעללות בקטין יכולה לכלול גם מצב בו מתבצע מעשה התעללות בקטין אף כשזה לא מכוון אליו. המבחן הוא מבחן מהותי שיוכרע על פי השאלה האם הקטין נמצא במצב בו מבוצע מעשה העולה לכדי התעללות בו. מקום בו מעשיו של הנאשם, הם שיצרו מצב בו מתקיימת התעללות בקטין – והדבר הוא תוצאה ישירה ממעשי הנאשם – כפי שכאן, הרי מתרחש מעשה התעללות בקטין, וזאת גם אם המעשים לא כוונו ישירות לקטין. זוהי הפרשנות הראויה והמתבקשת לאור הפרשנות התכליתית של עבירת ההתעללות בקטין או חסר ישע, בהתאם למדיניות משפטית ראויה, ולשם הגנה על זכויות ילדים ושמירה על כבודם, גופם ושלומם".

17. המערער הוסיף וטען כי במקרים דומים לא נהגה המדינה לייחס לנאשם עבירה של התעללות בקטין, ולכן מדובר באכיפה ברונית כלפיו. טענה זו נדחתה גם כן, כאשר בית המשפט המחוזי עמד על ייחודיות המקרה שלפנינו, שבו הילד חווה את מעשי

האלימות "בכל חושיו". עוד צוין, כי המדינה הצהירה כעת על שינוי מדיניות באופן שבו תיחס במקרים דומים עבירה של התעללות בקטין, וכי מדיניותה החדשה מיושמת כבר עתה. נקבע, כי מדובר בשינוי מדיניות ענייני, ולא באפליה או באכיפה בררנית. בית המשפט המחוזי דחה את השגות המערער על כך שלא הוזהר בחקירותיו במשטרה כי הוא חשוד בביצוע עבירת התעללות בקטין. נקבע, כי החוק אינו מחייב לציין במסגרת האזהרה את סעיפי העבירה המיוחסת לחשוד, וכי המערער היה מודע לזכות השתיקה הנתונה לו ובחר אף ליישמה בחקירותיו במשטרה. על כן, כלל לא נפגעו זכויותיו.

18. בבואו לגזור את עונשו של המערער, בית המשפט המחוזי קבע כי מדובר באירוע אחד המכיל שני מעשים שונים – אחד כלפי המתלוננת ושני כלפי הילד, בגינו יש לקבוע מתחם ענישה אחד כולל. בבחינת נסיבות ביצוע העבירה נקבע כי מדובר במקרה חריג בחומרתו אשר נעשה בו שימוש באלימות קיצונית ואכזרית. כן צוין, כי אין מדובר במעשה אלימות רגעי, אלא באלימות ממושכת שנעשתה תוך ניצול כוחו הפיזי של המערער, ולמרות שהיו למערער מספר "נקודות יציאה" לחדול ממעשיו. עוד עמד בית המשפט על היקף הנזק שנגרם למתלוננת. כמו כן, נדחתה, גם בהקשר זה, הטענה כי התקיימה "התגרות" המפחיתה מאחריות המערער למעשיו או מידת שליטתו עליהם. אשר לעבירת ההתעללות, נקבע כי המערער פגע בערכים חברתיים בסיסיים ביותר של שלמות גופם ונפשם של ילדים, ואף ניצל לרעה את חוסר יכולתו של הילד למלט עצמו מהזירה או לסייע לאימו. עוד צוין הנזק שנגרם לילד, וההשלכות רחבות ההיקף של האירוע על חייו. בית המשפט המחוזי ציין כי לא ניתן להצביע על מדיניות ענישה בעבירת התעללות בקטין בנסיבות דומות, ולצד זאת כי ניתן לפנות לעקרונות הענישה שהותוו במקרים קודמים שבהם מדובר היה בערך מוגן דומה.

19. בהתחשב באמור, נקבע כי מתחם הענישה ההולם בעניינו של המערער נע בין 20 ל-25 שנות מאסר בפועל. בגדרי המתחם, נלקח בחשבון כי המערער הודה במרבית העובדות המצוינות בכתב האישום המתוקן; אולם גם זאת שהאירוע תועד בשמע ולווה בעדויות השכנים, כך ש"מרחב התמרון" של המערער אל מול הראיות הרבות נגדו היה "מוגבל ביותר", כלשון בית המשפט המחוזי. עוד נקבע, כי בפועל המערער אינו לוקח אחריות על מעשיו אלא מאשים את המתלוננת באירוע.

20. בית המשפט המחוזי נתן דעתו לסיקור התקשורתי הרב שליווה את ההליך. נקבע, כי לצד חשיבות התקשורת ותרומתה הרבה יש להימנע מ"חלחול יתר" של הסיקור התקשורתי לתוך ההליך המשפטי. על רקע טענת המשיבה במסגרת הטענות לעונש בדבר המסר העונשי הראוי הנגזר מכך שמדובר "באירוע כל כך תקשורתי, והיות והנפגעת

מהווה סמל לכל כך הרבה נפגעות עבירה"; נקבע כי "השאלה איזה עונש ייגזר על נאשם [...] לא יכולה ולא צריכה להיות מושפעת מכך שמדובר 'באירוע כה תקשורתי'".

21. לבסוף, נגזר על המערער עונש של 23 שנות מאסר לריצוי בפועל, בניכוי ימי מעצרו; 24 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור עבירה מהעבירות שבהן הורשע או עבירת אלימות מסוג פשע, למשך שלוש שנים משחרורו מן הכלא; וכן נפסק פיצוי לטובת המתלוננת בסכום המקסימלי הקבוע בחוק – 258,000 ש"ח.

תמצית טענות הצדדים בערעור

22. במוקד הערעור בקשת באי-כוח המערער הנוכחיים כי ניעתר לבקשתם להגיש חוות דעת פסיכיאטרית בעניינו של המערער בהתאם לסעיף 211 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 (להלן: פ"ט); וכי בית משפט זה יבחן ראייה זו בעצמו או יורה לבית המשפט המחוזי לעשות כן. לטענת המערער, למן תחילת ההליך אחז בגרסה כי אין ביכולתו להסביר את שהתרחש בנפשו במהלך האירוע עת שפעל, לדבריו, כ"מכונה". המערער ביקש להסתמך על קביעות הערכאה קמא כי עדותו הותירה "חור שחור" ו"חלל", זאת לנוכח גרסתו כי אין לו הסבר למעשיו ובלשונו, הוא "איבד את זה". נטען, כי ארע כשל שורשי בהתנהלות התיק, כאשר חרף אמירות המערער כי נדרשת בדיקה מקצועית בעניין זה, לא נערכה בדיקה מתאימה. נומק, כי חוות הדעת שבידי ההגנה מלמדת על מצבו הנפשי של המערער במהלך האירוע וכי לו יאומצו ממצאיה יהיה בהם כדי לשנות באופן ממשי את תוצאת הכרעת הדין וכפועל יוצא את גזר הדין. על פי הנטען, חוות הדעת שומטת את הבסיס לקביעה כי נתגבשה בליבו של המערער כוונת קטילה או כוונה מיוחדת לחבול במתלוננת חבלה חמורה. בהקשר זה, המערער מפנה את חיציו כלפי התנהלות באי-כוחו הקודמים וטוען כי נגרם לו עיוות דין.

23. עם וללא קשר לחוות הדעת, טוען המערער כי המדינה לא הוכיחה מעבר לספק סביר כי הלה התכוון במעשיו להביא למותה של המתלוננת.

24. עוד משיג המערער על הרשעתו בעבירת ההתעללות בקטין או בחסר ישע. הוסבר, כי כתב האישום המקורי לא כלל עבירה זו, ואילו ללא ביצוע פעולות חקירה נוספות התבקש להוסיפה לכתב האישום המתוקן. נטען, כי קבלת הראיה החדשה תשליך גם על הקביעה כי התקיים היסוד הנפשי הנדרש לצורך ביצוע עבירה זו; כי עסקינן בסוגיה תקדימית – הרשעה בעבירת התעללות מעצם נוכחות הילד באירוע; כי קביעות בית המשפט המחוזי אינן מבוססות דיין; וכי בעניינה של עבירה זו לא ניתנה לו זכות

ההיוועצות בעורך דין והוא לא הוזהר בחקירתו כדין כי הוא נחשד בה. המערער מוסיף כי קביעת בית המשפט המחוזי חייבה קבלת "חומרים מקצועיים" המוכיחים כי חשיפת הילד למעשיו של המערער מהווה התעללות נפשית בו.

25. לטענת המערער אף לא ניתן להרשיעו בגין אותם המעשים בעבירת ניסיון לרצח ובעבירת חבלה בנסיבות מחמירות. לשיטתו, הוא הורשע על יסוד אותו מסד נתונים עובדתי בשתי עבירות אלו, באופן שיוצר "כפל הרשעה". זאת, בעוד שמדובר ברצף פעולות שעל בסיסו ניתן להוכיח כוונה רק לביצוע עבירת אחת.

26. כטענה חלופית, המערער מבקש כי נקל בעונשו ממגוון טעמים. בכלל זה, נטען כי גם אם תידחה הבקשה להוספת הראיה, הרי שחל אצל המערער "אירוע נפשי" שמקרב את עניינו למצב של סייג לאחריות פלילית ומצדיק הקלה בעונשו. עוד נטען, כי האופן התקדימי של הרשעת המערער בעבירת התעללות מצדיק ענישה מתונה, ואילו בית המשפט המחוזי ראה להשית על המערער גם בגין עבירה זו עונש חמור. המערער מוסיף כי מתחם העונש שנקבע בעניינו אף הוא מחמיר יתר על המידה בהשוואה למדיניות הענישה הנהוגה.

27. טענה נוספת הנזכרת לאורך הערעור מתייחסת לסיקור התקשורתי של האירוע והשלכתו על התנהלות ההליך. המערער טוען כי עונש המאסר בפועל שהושת עליו חמור ואינו מידתי, ונראה כי הוא נבע מהאווירה הציבורית באותה העת, ובלשון באי-כוח המערער: "[...] על מנת להפוך את האירוע נשוא דיוננו לסמל ישראלי חדש, ניתן להחמיר החמרה יתרה עם המערער, תוך שכל מנגנוני הריסון השיפוטי נעלמו כלא היו". אווירה זו היא שהובילה, לטענת המערער, גם להרשעתו באופן "תקדימי" בעבירת ההתעללות, נוכח ההד התקשורתי לו זכה האירוע ואהדת הציבור למתלוננת.

28. מנגד, לגישת המשיבה יש לדחות את הערעור על כל חלקיו. ביחס לבקשה להוספת ראיה, נטען כי המערער אינו חולק על כך שהיה ביכולתו להביא את הראיה בשלב בירור האשמה, אלא שלטענתו הדבר לא נעשה בשל כשל בייצוג. הודגש, כי טענת כשל בייצוג תתקבל רק במקרים חריגים ונדירים שבהם ניתן להצביע על כשל ממש ו על עיוות דין של ממש. עוד הוצגה השתלשלות הדברים העובדתית בהליך קמא בעניין זה המלמדת, כך נטען, כי לפחות שלושה גורמי מקצוע מתחום בריאות הנפש נחשפו לחומרים בתיק. עוד נטען, כי גם בטיעונים לעונש לא הועלו טענות מתחום בריאות הנפש ולא הוגשו מסמכים או חוות דעת ביחס למצבו הרפואי של המערער. כך, למרות שלאחר הכרעת הדין המערער החליף ייצוג על רקע חילוקי דעות עם באי-כוחו הקודמים בנושא

מיצוי בחינת מצבו הנפשי. כמו כן, נטען כי ישנן ראיות רבות המלמדות על מצבו הנפשי של המערער בעת ביצוע המעשים – הקלטת האירוע; הכנות המערער לתקיפה, ובכלל זה נעילת דלת הכניסה לדירה והגפת התריס; תיעוד המערער בסיום האירוע על ידי מצלמת הגוף של השוטר שהגיע לזירה, שלפיו המערער נראה רגוע ושקט; חקירות המערער במשטרה בהן נהג ברוגע וביקש לשמור על זכות השתיקה; וכן התרשמות עדי הראייה.

מטעמים אלו, נטען כי אין מדובר בכשל בייצוג, אלא בבחירה של קו הגנה שהוא לכל הפחות סביר בנסיבות העניין, וזאת לאחר שנשקלה האפשרות לבחור קו הגנה הכולל טענות מתחום בריאות הנפש. המשיבה הוסיפה כי המערער אף לא הביא את עמדת עו"ד זיתונה, אשר ייצגו בשלב הטיעונים לעונש, למרות שמי שמעלה טענה לכשל בייצוג חייב לעשות כן. עוד המשיבה טוענת כי אין לקבל את הבקשה גם מאחר שהמערער לא עמד בנטל להראות כי יש לחוות הדעת פוטנציאל ממשי לשינוי תוצאת המשפט, וכי גם אינטרס סופיות הדיון מחייב את דחיית הבקשה.

29. המשיבה סומכת ידיה על קביעת בית המשפט המחוזי כי יש להרשיע את המערער בעבירת ההתעללות. לטענתה, החוק מתייחס מפורשות לאפשרות של התעללות נפשית, אשר אינה מחייבת מגע פיזי, וכי בהעדר הגדרה מדויקת למונח "התעללות" הפסיקה יוצקת לו תוכן באופן דינאמי ומתפתח. בהתחשב בכך שגם אירוע בודד יכול להוות התעללות; בשל הנסיבות החמורות של המקרה שבהן הילד היה צמוד למתלוננת לאורך האירוע עד שדמה ניתז עליו; ובהינתן דברי השכנים באשר לבכיו קורע הלב של הילד במהלך האירוע – נטען כי הרשעת המערער בעבירת ההתעללות מבוססת היטב. המשיבה הוסיפה והבהירה כי מקרה קיצוני זה הוביל לגיבוש מדיניות חדשה, שלפיה במקרים המתאימים יוחסה עבירת התעללות מבלי שהמעשה כוון ישירות כלפי הנפגע, וכך נעשה במקרים המתאימים לאחר מכן. המשיבה מוסיפה כי אין ממש בטענת המערער כי לא הוזהר בחקירתו שהוא נחשד בעבירת התעללות בקטין. לטענתה, המערער הוזהר כי הוא חשוד בעבירה חמורה יותר ולא קמה לו זכות להיות מוזהר בגין סעיף חוק ספציפי. כמו כן, ממילא המערער בחר לשמור, לרוב, על זכות השתיקה בחקירתו, ולכן הימנעות מאזהרה בגין סעיף זה לא השפיעה על הגנתו.

30. המשיבה סבורה כי לא נפל פגם בכך שהמערער הורשע בעבירת חבלה בנסיבות מחמירות בנוסף להרשעתו בניסיון לרצח. נומק, כי ייחוס שתי עבירות אלו יחדיו עולה בקנה אחד עם האמור בהנחיית המשנה לפרקליט המדינה (עניינים פליליים) מיום 9.9.2020 שלפיה במקרה שבו האדם שאותו ניסו לרצוח נפגע בעקבות הניסיון, יש מקום לייחס, ככלל, גם עבירה בגין החבלה שנגרמה. המשיבה מוסיפה כי הרשעת המערער

בשתי העבירות עולה בקנה אחד גם עם הלכת נכט – שכן יסודות העבירות שונים, ולטענתה בצדק נקבע בהכרעת הדין שהמערער הפגין אלימות שיש בה פן עצמאי ונוסף של פגיעה ו"ריטוש". אשר לחומרת עונשו של המערער, נטען כי עונש המאסר המשמעותי שנגזר עליו הולם את מעשיו בנסיבות המקרה החריגות בחומרתן.

31. במהלך הדיון שלפנינו שבו באי-כוח הצדדים על עיקר טיעוניהם. באי-כוח המערער טענו כי קולו לא נשמע במהלך המשפט ולמעשה "לא היה משפט", כלשונם, בהינתן הסכמת ההגנה להגשת חומר הראיות ולאמיתות תוכנו. המשיבה, מנגד, הדגישה את חומרת מעשיו של המערער המצדיקים את עונשו החמור, וסמכה ידיה על קביעות בית המשפט המחוזי. כמו כן, אפשרנו למתלוננת לבקשתה להוסיף מילים משלה. המתלוננת הדגישה פעם נוספת את הקשיים הרבים שהיא והילד חווים בעקבות האירוע ואת הדרך השיקומית הארוכה שעברו ושעוד ניצבת בפניהם.

דיון והכרעה

הבקשה להוספת ראיה

32. במישור הדיוני, לאחר שנשמעו בהרחבה טענות הצדדים לעניין זה גם בדיון שלפנינו, ראינו לעיין בחוות הדעת לצורך התרשמות (ראו והשוו: ע"פ 5862/14 קחסאי נ' מדינת ישראל, פסקה 22 (11.7.2017)). כמובהר בהחלטה שניתנה במהלך הדיון: "חוות הדעת מושא הבקשה תועבר לעיונו וההחלטה בבקשה לקבלת הראיה החדשה תינתן בגדרו של פסק הדין". להכרעה זו אפנה כעת.

33. ככלל, על בעלי הדין להביא את כל ראיותיהם לפני הערכאה הדיונית. עם זאת, סעיף 211 לחסד"פ קובע כי ערכאת הערעור רשאית לגבות ראיות חדשות או להורות לערכאה הדיונית לגבותן אם היא סבורה "שהדבר דרוש לעשיית צדק". הגשת ראיות חדשות בשלב הערעור היא בגדר חריג לכלל, ולצורך זה מקובל לבחון שלושה שיקולים עיקריים: הראשון – האפשרות להגיש את הראיות במסגרת ההליך שהתקיים לפני הערכאה הדיונית; השני – עיקרון סופיות הדיון; השלישי – טיבן של הראיות והסיכוי שהגשתן תוביל לשינוי מהותי בתוצאה שנקבעה על ידי הערכאה הדיונית, במובן של "הפיכת הקערה על פיה" (ראו: פסק דיני בע"פ 8957/21 קרא נ' מדינת ישראל, פסקה 52 (21.5.2023); וכן יוסף אלרון "קבלת ראיות שלא על פי סדרי הדין" המשפט יב 15 (2007) (להלן: קבלת ראיות שלא על פי סדרי הדין)). החלטה בבקשה להגשת ראיות חדשות נסמכת על איזון בין השיקולים הרלוונטיים לעניין, כאשר על המבקש להצביע

מדוע נוטה הכף לטובת קבלת הבקשה (ע"פ 2336/16 מזראיב נ' מדינת ישראל, פסקה 21 (14.12.2017)). אבחן שיקולים אלו כסדרם.

34. אפשרות להגיש את הראיות בהליך קמא – למעשה אין חולק שניתן היה למצות את הסוגיה מושא חוות הדעת בהליך קמא. לפיכך, טענת המערער במישור זה מופנית כלפי באי-כוחו דאז, אשר לא עשו כן. נטען אפוא לכשל בייצוג. הלכה היא, כי יש להיזקק לטענת כשל בייצוג במשורה, וכי טענה זו תתקבל במקרים חריגים בלבד שבהם ניתן להצביע על קיומו של עיוות דין (ע"פ 2921/13 רייטבורג נ' מדינת ישראל, פסקה 50 (1.1.2015)). בעבר נקבע:

"תורת המשפט גוונים רבים לה, ועל כן מה שנראה בעיניו של פרקליט אחד כמחדל או כניהול כושל של ההגנה, אינם בהכרח כאלה, הואיל ואפשר גם אפשר שלא-חקירה של עד פלוני או אי זימונו של עד פלמוני קדמה מחשבה שהובילה למסקנה כי דווקא דרך זו תשרת טוב יותר את עניינו של הלקוח. [...] מערכת משפט לא תוכל להתקיים אם דיונים בעניין כלשהו יתמשכו עד אין קץ, ועל כן, גם מקום שסנגור חדש שבחר לו הנאשם סבור כי קודמו שגה בקו-ההגנה בו נקט, או שלא מיצה עד תום את אפיקי ההגנה שעמדו לרשותו, לא יהא בכך די כדי לבטל את ההליכים שנקטו עד אז. על כן נקבע כי הידרשות לטענה של כשל בייצוג תעשה בנסיבות חריגות ביותר, ורק כאשר אפשרות זו היא ממשית ולא מדומה" (ע"פ 678/07 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (3.7.2007)).

35. המבחן לקיומו של עיוות דין הוא מבחן סיבתי-תוצאתי, במסגרתו יהיה על הטוען להוכיח כי אלמלא הייצוג הכושל הנטען, אפשר שתוצאתו של ההליך הייתה משתנה. על הסנגור הנוכחי מוטל נטל כבד להראות כי אכן נפל כשל ממשי בייצוג וכי אין מדובר בחוכמה שלאחר מעשה (ראו: ע"פ 3683/06 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 6 (25.6.2008)). תנאי נוסף שנקבע, מעין תנאי סף לבחינת טענת כשל בייצוג, הוא כי המערער הטוען לכך נדרש להציג לבית המשפט את עמדת סנגורו הקודם, שממנה ניתן יהיה ללמוד האם אכן יש ממש בטענותיו (ראו: ע"פ 10163/08 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (13.9.2010)).

36. מן הכלל אל הפרט. בראי ההלכות שנסקרו, ניכר הוא כי אין ממש בטענת המערער לכשל בייצוג. למעשה, לפנינו טענה מוקשית לכשל כפול בייצוג המערער – הן של סנגוריו עובר להכרעת הדין, עו"ד רוזה ודוידוב, הן של סנגורו בשלב הטיעונים לעונש, עו"ד זיתונה.

37. במידה רבה, טענת המערער ראוי שתידחה על הסף מאחר שעמדת עו"ד זיתונה כלל לא הובאה לפנינו. ההסבר שהוצג על ידי באי-כוחו הנוכחיים של המערער, שלפיו תגובת עו"ד רוזה היא תגובת "הסניגוריה" בכללותה, ולכן היא עומדת בתנאי האמור, אינה משכנעת. הדרישה לקבלת עמדת הסנגור הקודם, אשר נטען כי הוא שכשל בייצוג, אינה דרישה טכנית אלא דרישה מהותית: "מקום שעורך דין מטיח דברים כה קשים כנגד התנהלותם המקצועית של הסנגורים שקדמו לו בייצוג המבקש ('ייצוג משפטי בלתי הולם', 'ייצוג כושל', 'ייצוג רשלני', 'אי-עיון בחומר החקירה', 'הימנעות מהבאת עדי-הגנה' ועוד), חייב היה לפנות לאלה שאליהם כיוון את ביקורתו, לבקש את תגובתם, ולצרפה לפנייתו לבית המשפט" (ראו: מ"ח 3546/05 נימני נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (22.11.2005)). משכך, לכל הפחות ככל שמדובר בטענה לכשל בייצוג במסגרת ההחלטה שלא להציג חוות דעת בשלב הטיעונים לעונש – ניתן וראוי לדחות את טענות המערער על הסף.

38. מלבד זאת, ולגופם של דברים, מתגובת עו"ד רוזה, כמו גם מיתר השתלשלות הדברים העובדתית, ניתן ללמוד כי אין לפנינו מקרה של כשל בייצוג אלא מקרה שבו נעשתה בחירה מושכלת, לאחר השקעת מאמצים ומשאבים, שלא לבחור קו הגנה מסוים. האפשרות לקבל חוות דעת מומחה עמדה על הפרק לא פעם ולא פעמיים. בכל זאת, נוכח עמדת הגורמים המקצועיים, חוות דעת לא נערכה ולא הוגשה – ויש להניח שלא בכדי. לא אילוצי זמן או מגבלות תקופת מגפת הקורונה הם שהובילו לכך, אלא בחירה מחושבת, גם לפני הכרעת הדין וגם לאחר הכרעת הדין, שלא למצות קו הגנה זה. משכך, אין לקבל טענה לכשל בייצוג, וכפועל יוצא מכך – אין הסבר מספק לכך שהראיה שאותה מבוקש לצרף כעת לא הוצגה לערכאה קמא.

39. בהמשך לכך, במסגרת השיקול השני, בית המשפט נדרש להעמיד לנגד עיניו את עיקרון סופיות הדיון. גם שיקול זה אינו תומך בקבלת הבקשה – חילופי סנגורים אינם מצדיקים קו הגנה שונה שיידון בערכאת הערעור מחדש (ע"פ 7193/04 יקירביץ' נ' מדינת ישראל, פסקה 11 (30.4.2007)). אף הודגש בעבר כי "[...] הסמכות להתיר הגשתן של ראיות חדשות לא נועדה לאפשר לצדדים לבצע 'מקצה שיפורים' בקו הגנה בו נקטו. היא אף לא נועדה לאפשר להם להעלות טענות חדשות מקום בו התברר, בבחינת חכמה שלאחר מעשה, כי טענות שהעלו בפני הערכאה הדיונית לא צלחו או כי מומחה אליו פנו ביוזמתם לא סיפק את ה'סחורה' אליה ייחלו" (ע"פ 4117/06 מקייטן נ' מדינת ישראל, פסקה 19 (22.2.2010); ראו גם: ע"פ 9536/11 סרור נ' מדינת ישראל, פסקה 50 (16.9.2014)). כפי שצינתי בעבר:

”כך גם סיכום פרשת ראיות ההגנה בהצהרת הנאשם וכא כוחו 'אלה עדיי' מסיים פרק בניהולו של ההליך הפלילי – פרק הבאת ראיות הצדדים. [...] החשיבות שיש לשמירה על המסגרת הדיונית של הבאת ראיות קשורה כאמור קשר אמיץ לניהולו התקין והיציב של ההליך, לשמירת זכויות הצדדים ולהוצאתו לאור של משפט צדק” (קבלת ראיות שלא על פי סדרי הדין, בעמוד 23).

40. מכאן לשיקול השלישי – טיבן של הראיות והסיכוי שהגשתן תוביל לשינוי בתוצאה שנקבעה על ידי הערכאה הדיונית. כפי שנפסק זה מכבר, הנטל להוכיח קיומו של סיכוי ממשי לשינוי התוצאה מונח לפתחו של המבקש להגיש ראיות חדשות. לנוכח חריגות ההליך, נטל זה הוא גבוה במיוחד (ע”פ 9447/12 פלוני נ’ מדינת ישראל, פסקה 21 (2.2.2014)). כאמור, בנסיבות העניין ראינו לעיין בחוות הדעת לבחינת שיקול זה.

הכרעת בית המשפט המחוזי בדבר היסוד הנפשי של המערער בעת האירוע מגובה בראיות רבות: בראש ובראשונה, הקלטת התקיפה, הודעות השכנים שהוגשו בהסכמה ועדות המתלוננת עצמה. קביעות בית המשפט המחוזי במישור זה נחרצות וברורות, והן מעוגנות היטב בחומר הראיות. אל מול מארג ראיתי מקיף ואמין זה, הראיה שאותה מבוקש כי נקבל – חוות דעת שנערכה כשנתיים וחצי לאחר האירוע הנסמכת על גרסת המערער כי הוא אינו מסוגל לשחזר את אירוע התקיפה – אינה בעלת משקל סגולי של ממש, בוודאי שלא משקל העומד בנטל גבוה כאמור. לא כל שכן בהינתן התרשמות בית המשפט המחוזי כי המערער “השיב לשאלות באופן סלקטיבי ומניפולטיבי, ובמידה רבה בחר לא לענות על שאלות במקומות שבהם אין לו תשובות טובות, ומגד השיב לשאלות שיכולות לסייע לו”. אציע לחברי ולחברתי כי בנסיבות אלה לא נתערב בקביעה עובדתית זו, המבוססת על התרשמות בית המשפט המחוזי מעדות המערער לפניו; וכפועל יוצא מכך, לא נקבל את חוות הדעת כראיה. למעלה מן הנדרש, אציין כי שורת התחתונה של חוות הדעת היא מסקנה סטטיסטית גרידא – להבדיל מממצא פסיכיאטרי אינדיבידואלי באשר למצב המערער עצמו.

על אותה הדרך, תהיות כלליות כפי שמעלים באי-כוחו של המערער באשר ל”כיצד ייתכן שאדם בעל רקע נורמטיבי ינהג באלימות קשה כפי שהמערער נהג?” – אינן מתגבשות לכדי טיעון משפטי צליח.

41. במסגרת הדיון שלפנינו ובמענה לשאלת חברי, השופט א’ שטיין, באי-כוח המערער חידדו את טיעונם, והבהירו כי לשיטתם חוות הדעת מבססת טענה להתקיימות סייג לאחריות פלילית בהתאם לסעיף 134 לחוק, בשל כך שהמערער פעל במצב של

"אוטומטיזם". אף לו הייתי נכון להתעלם מהקושי הבסיסי בחוות הדעת בכך שהיא מבוססת על אימוץ גרסתו של המערער והיסק סטטיסטי גרידא, בהינתן קביעות הפסיקה באשר לאופן הוכחת סייג זה (ראו, בין היתר: ע"פ 5266/05 זלנצקי נ' מדינת ישראל (22.2.2007)); נוכח הקביעות העובדתיות ביחס לאירוע שלפנינו על בסיס יתר הראיות – הסיכוי שקבלת חוות הדעת כראיה תוביל לשינוי בתוצאה שנקבעה על ידי הערכאה הדיונית אינו קיים לטעמי.

מכלל טעמים אלו, הבקשה להוספת ראיה חדשה נדחת בזאת.

42. כמו כן, כוונתו של המערער להביא למותה של המתלוננת הוכחה כדבעי מעל ומעבר לכל ספק סביר. כוונה זו באה מדבריו של המערער, ובכלל זה "תמותי כבר", שליוו את מעשי האלימות הקשים בהם נקט כלפי המתלוננת – מעשים שכללו, כאמור, חבטות בראשה של המתלוננת ודקירות סכין שיכלו להביא למותה. כוונה כאמור אף עולה בבירור, ובאופן שאינו מותיר כל ספק, ממעשים אלו גופם. אביא בהקשר זה את דברי חברי, השופט א' שטיין, בע"פ 2418/17 קוטינה נ' מדינת ישראל (25.10.2018):

"כוונה להביא לתוצאה אסורה איננה מצויה בתכניתו המוקדמת או במניעיו של מבצע העבירה, וגם לא במחשבותיו לבדן. כל אלו משמשים ראיות על כוונה, הא ותו לא, והם אינם בגדר כוונה עצמה. כוונה עצמה מצויה בסינרגיה בין מוחו, גפיו ושאר חלקי גופו של מבצע העבירה. [...]

מסקנה זו עומדת על שני נדבכים. הראשון מביניהם הוא הגדרה רחבה של "כוונה פלילית" שלעניינה, "ראייה מראש את התרחשות התוצאות, כאפשרות קרובה לוודאי, כמוה כמטרה לגרמן" (סעיף 20(ב) לחוק העונשין). הגדרה זו מבהירה, כי רצונו של מבצע עבירה להשיג את התוצאה האסורה אינו מהווה תנאי הכרחי להתגבשות הכוונה, אלא רק תנאי מספיק (כאמור בסעיף 20(א)(1) לחוק). [...] הנדבך השני הוא חזקת הכוונה אשר קובעת כי אדם בר-דעת הפועל מרצון חופשי מתכוון להביא לתוצאות הטבעיות של מעשהו. [...] במישור של דיני הראיות, החזקה מעמידה לרשות בתי המשפט קיצור דרך למסקנה העובדתית כי הנאשם התכוון לגרום לתוצאה האסורה. באין ראיות לסתור, מסקנה זו עולה בקנה אחד עם העובדות כהווייתן ברוב רובם של המקרים, למעט מקרים חריגים ביותר; ומשכך, ניתן וראוי להסתמך עליה כאל ממצא עובדתי בגדרו של משפט פלילי. במישור של דיני העונשין, חזקת הכוונה מקבעת את התובנה הבסיסית כי כוונה מצויה בפעילות סינרגטית ומתואמת של המוח ושאר חלקי גופו של מבצע העבירה, ולא מחוצה לה." (שם, בפסקאות 14-16).

ראו גם: פסקי דיני בע"פ 1213/21 וואסה נ' מדינת ישראל, פסקאות 12-14 (11.8.2022) (להלן: עניין וואסה); תפ"ח (מחוזי חיפה) 54624-10-12 מדינת ישראל נ' גייבדנוב (17.2.2014); ותפ"ח (מחוזי חיפה) 20636-12-11 מדינת ישראל נ' פלוני (28.10.2013).

43. אין אפוא כל עילה להתערב בקביעות בית המשפט המחוזי בדבר התקיימות היסוד הנפשי הנדרש לגיבוש עבירת ניסיון לרצח או חבלה חמורה בנסיבות מחמירות.

הרשעת המערער בעבירה של התעללות בקטין או בחסר ישע

44. לצד הרשעתו בעבירות נוספות כאמור, המערער הורשע בעבירה הקבועה בסעיף 368ג לחוק:

העושה בקטין או בחסר ישע מעשה התעללות גופנית, נפשית או מינית, דינו – מאסר שבע שנים; היה העושה אחראי על קטין או חסר ישע, דינו – מאסר תשע שנים.

45. עבירה זו היא עבירה התנהגותית, אשר השלמתה אינה מותנית בהוכחת התקיימות תוצאה כלשהי (ע"פ 5224/97 מדינת ישראל נ' שדה אור, פ"ד נב(3) 374, 383 (1998)). היסוד הנפשי הנדרש להתהוות העבירה הוא של "מחשבה פלילית" (סעיף 20(א) לחוק), כך שכלל לא נדרש להוכיח כוונה להתרחשות תוצאה מזיקה, ובלבד שהתקיימה מודעות לטיב ההתנהגות, למעשים או למחדלים, ולקיום הנסיבות הרלוונטיות הקבועות בעבירה (ע"פ 4596/98 פלונית נ' מדינת ישראל, פ"ד נד(1) 145, 171 (2000)). במהלך השנים נקבע בפסיקה כי התעללות יכול שתעשה גם במחדל וכי מעשה או מחדל חד פעמי יכול שיהווה מעשה התעללות (שם, בפסקה 15 לחוות דעתה של השופטת ד' ביניש). התעללות תיתכן באופן גופני או באופן נפשי, עם זאת "המחוקק לא הגדיר מהי התעללות, ולא אחת מטשטשים הגבולות בין סוגי ההתעללות המוזכרים בסעיף – גופנית, נפשית או מינית" (ע"פ 5986/08 כחלון נ' מדינת ישראל, פסקה 11 (10.11.2008)).

46. לעניין זה, המחלוקת שהונחה לפנינו היא, רובה ככולה, משפטית – האם העובדה כי הילד נכח בסמוך מאוד לאימו באירוע התקיפה, תוך שניתז עליו דמה, עולה כדי מעשה "בקטין או בחסר ישע" ומהווה "התעללות גופנית, נפשית או מינית". יש לדייק, כי המערער אינו ממקד את טיעונו באשר להתקיימות רכיב כזה או אחר בסעיף החוק,

אלא משיג באופן כללי על "תקדימיות" הרשעתו, תוך שהוא טוען כי מדובר בפרשנות מרחיבה להוראות החוק. לדבריו, מדובר בפעם הראשונה בה מורשע אדם בהתעללות בקטין, כאשר מעשיו לא כוונו כלפי הילד וההרשעה מבוססת על עצם נוכחות הילד בסיטואציה מסוימת.

47. איני רואה לקבל טענה זו. תחילה, מאחר שאיני סבור כי הרשעת המערער היא כה תקדימית כנטען. בעבר נקבע, כי מעשה של גזיזת אחת מפאותיו של ילד בשנתו על-ידי אביו עולה כדי התעללות נפשית (ע"פ 2696/96 פלוני נ' מדינת ישראל (28.11.1996)), במקרה אחר הורשע שוטר בעבירה של התעללות נפשית לאחר שהכריח עצירים פלסטינאים שהיו נתונים למרותו לשיר שיר בערבית שמילותיו נועדו להשפיל ולבזות את הנביא מוחמד (ע"פ 1752/00 מדינת ישראל נ' נקאש, פ"ד נד(2) 72 (2000)). אנו רואים, כי מעשים שאינם אלימים כשלעצמם, בהקשר מסוים, עולים כדי התעללות. כך, נוכחות ילד באירוע אלים בנסיבות מסוימות יכולה שלא להוות התעללות, ואילו בהקשר אחר – כן להוות התעללות. כל מקרה ונסיבותיו.

בענייננו, מעורבות הילד לא הסתכמה בנוכחות פסיבית באירוע בלבד. מדובר באירוע אלימות מתמשך כלפי אימו המבסס גם אלמנט פיזי מסוים להתעללות – עת שדם אימו ניתז עליו וכיסה אותו. כאן המקום להזכיר, כי המתלוננת הפנתה את המערער שוב ושוב לכך שהילד לידם, וכי הוא בוכה – "תראה ש[הילד] בוכה תחבק אותו. אביעד, לך תחבק אותו. אביעד, לך תחבק אותו. לך תחבק את הילד" (ת/72א, בעמוד 19), ואילו הוא המשיך לתקוף אותה ולחבוט בה באכזריות לנגד עיניו.

בחירת המערער שלא לחדול ממעשיו או להרחיק את הילד מהזירה, כפתה עליו, הלכה למעשה, לא רק להיות עד לזוועה שהתחוללה אלא גם להיות חלק מההתרחשות עצמה. בפרט, בהתחשב בפערי הכוחות העצומים שבין המערער לילד והתלות המוחלטת שלו בהוריו בגיל זה. כפי שנקבע בעבר: "ככל שהקטן קטן יותר; ככל שחסר-הישע חסר ישע הוא יותר; ככל שהנפגע חסר אונים הוא יותר – כן ניטה לראות בהתנהגות אלימה כלפיו – אלימה באורח פיזי ואלימה בהתנהגות – התנהגות העולה כדי התעללות" (ע"פ 405/03 פלוני נ' מדינת ישראל, פ"ד נח(4) 247, 254 (2004); ראו גם: ע"פ 6274/98 פלוני נ' מדינת ישראל, פ"ד נה(2) 293, 303 (2000)).

48. מעבר לכך, וגם אם היה לפנינו מצב שבו הילד "מנותק" מהאירוע האלים, כך שנדרש לבחון האם נוכחותו בלבד מגבשת הרשעה בעבירת התעללות – לפני כמעט 30 שנה, בת"פ (ת"א) 461/95 מדינת ישראל נ' פלוני (לא פורסם, 23.7.1996), הוגש נגד

נאשם כתב אישום שבו פורטו מעשי התעללות גופניים ונפשיים בילדיו הקטינים. אחד המעשים תואר כך: "הנאשם נהג לכנס את ילדיו בסלון ביתם, להשפיל ולהעליב את האם בנוכחותם ולאיים כי אם תתלונן האם ירצח אותה" (סעיף 2א לכתב האישום). באותו מקרה, נקבע כי השפלה חמורה של האם, לנגד עיני הילדים, ולצד זאת פעולות נוספות – כגון כליאתם בחדרם, עולה כדי התעללות פיזית (בעמוד 9 להכרעת הדין). ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי – נדחה (ע"פ 7861/96 פלוני נ' מדינת ישראל (27.7.1997)). לאחר זאת, נקבע במקרה אחר:

"[...] התעללות נפשית יכולה להיגרם כתוצאה מאוירה ומעשי אלימות מתמשכים גם אם אינם מגיעים לדרגת התאכזרות שיש להגדירה כהתעללות גופנית. במסגרת של תא משפחתי בו קיימת תלות והקטין נמצא בעמדת נחיתות עלולה אלימות מתמשכת, לרבות אוירה של אלימות וטרור, להוות גם התעללות נפשית. אין הכרח שעבירות אלימות או השפלה אחרת יופנו כלפי כל אחד מהקטינים. אוירת טרור, השפלות ואיומים המופנים כלפי חלק מהקטינים או כלפי האם בנוכחות ילדיה גורמת גם היא להתעללות נפשית בילדים, החשופים לאוירת הטרור בתא המשפחתי, גם אם לא כל המעשים מופנים כלפיהם" (ההדגשה הוספה – י' א'; ת"פ (מחוזי חיפה) 430/00 מדינת ישראל נ' ירושלמי, פסקה 5 (21.6.2001)).

אם כך, כאשר מדובר באירוע אלימות כה קשה וממושך – ולא באיומים בלבד; כאשר קרבת הילד לאירוע כה רבה; כאשר המערער בחר שלא להרחיק את הילד מהזירה; וכאשר מדובר בילד כה צעיר, אשר טרם מלאו לו שנתיים בעת האירוע – הקביעה כי מדובר בהתעללות בו אינה תקדימית לטעמי. כאמור, אף ספק אם מדובר במקרה הראשון שבו עומד לדין נאשם על עבירת התעללות בקטין בגין אירוע שלא כוון ישירות כלפיו, כפי שטענה המשיבה.

49. לא זו אף זו: גם אם הייתי מקבל את הטענה כי קיים רכיב תקדימי כזה או אחר בהרשעת המערער, הפסיקה התוותה כללים לבחינת "התעללות" אולם אין מדובר בהגדרות ממצות (ראו בהרחבה: בנימין שמואלי "בין תקיפה, התעללות וענישה גופנית כלפי ילדים" זכויות הילד במשפט הישראלי 183 (תמר מורג עורכת 2013)). עמדה על כך חברתי, השופטת ע' ברון: "התעללות כמשמעותה בסעיף 368 לחוק העונשין, יכולה לדאבוננו ללבוש מגוון צורות ופנים – ולא פעם נדרש בית המשפט להפעיל את שיקול דעתו אם בנסיבות המקרה חל הסעיף אם לאו" (חוות דעתה בע"פ 7704/13 מרגולין נ' מדינת ישראל (8.12.2015)). כפועל יוצא, קביעות בית המשפט המחוזי כי על בית המשפט ליצוק תוכן פרשני כאמור למונח "התעללות" כמו גם יישומן בנסיבות שלפנינו – מקובלות עליי.

50. טענה נוספת של המערער היא כי לא הוזהר בחקירותיו במשטרה כי הוא נחשד גם בעבירת ההתעללות בקטין או בחסר ישע וכי די בכך כדי לזכותו ממנה. איני סבור כך.

ראשית – "אין זכות יסוד להיות מוזהר תוך נקיבת סעיף עבירה כלשהו. האזהרה אינה אלא כלי לודא שהחשוד מודע לזכותו לשתוק" (ע"פ 1382/99 מדינת ישראל נ' בלחניס (1.11.1999)). ובענייננו, המערער ממילא שתק בחקירתו, ככלל, לא מסר גרסה ואף הוזהר כי הוא חשוד בעבירות חמורות יותר. הטענה שהועלתה בחצי-פה שלפיה אין לדעת כיצד המערער היה נוהג לו היה מוזהר כי הוא חשוד דווקא בעבירת ההתעללות – אינה משכנעת.

שנית, ובמישור הסעד המבוקש בגין הפגם הנטען – גם לו היה נופל פגם כאמור, וגם לו המערער היה בוחר שלא לשמור על זכות השתיקה אלא היה מודה במיוחס לו, אזי הודאתו הייתה נפסלת "רק כאשר הפגיעה שלא כדין בזכות השתיקה או בזכות ההיוועצות בעורך-דין יצרה פגיעה משמעותית וחמורה באוטונומית הרצון ובחופש הבחירה של הנאשם במסירת הודאתו" (ע"פ 5121/98 יששכרוב נ' התובע הצבאי, פ"ד סא(1) 461, 522 (2006)). ובענייננו: המערער לא הודה כאמור, ובכל זאת, מבוקש סעד דרסטי פי-כמה מפסילת הודאה – זיכוי המערער מהעבירה. לכך, אין יסוד.

51. אוסיף, כי לא מצאתי טעם גם בטענות המערער על עיתוי תיקון כתב האישום, בין היתר בהתחשב בכך שכתב האישום תוקן בהסכמה עוד לפני שהמערער השיב לו (פרו' דיון מיום 23.11.2020, בעמ' 7).

52. אשר על כן, גם הרשעת המערער בעבירת ההתעללות – בדין יסודה.

טענת המערער ל"כפל הרשעה" בשל הרשעתו בעבירת ניסיון לרצח ובעבירת חבלה חמורה בנסיבות מחמירות

53. אקדים ואומר כי גם בטענה זו של המערער לא מצאתי ממש. סעיף 186 לחסד"פ קובע בלשון זו:

בית המשפט רשאי להרשיע נאשם בשל כל אחת מן העבירות שאשמתו בהן נתגלתה מן העובדות שהוכחו לפניו, אך לא יענישנו יותר מפעם אחת בשל אותו מעשה.

54. נוכח סעיף זה, וכפי שנפסק בהלכת נכט שניתנה לפני כ-70 שנה וכוחה יפה גם עתה, ניתן להרשיע במספר עבירות העולות ממעשה אחד, כאשר מדובר ביסודות שונים של כל אחת מהעבירות. אולם, אין להעניש יותר מפעם אחת בגין אותו מעשה (ע"פ 8457/15 מדינת ישראל נ' ווזו, פסקה 85 (1.11.2018); לאחרונה: בש"פ 2639/23 פרץ נ' מדינת ישראל (23.4.2023) והאסמכתאות שם; וכן יורם רבין ויניב ואקי דיני עונשין כרך א 370-372 (2014)). באשר ליסודות עבירת ניסיון לרצח, הרחבתי זה מקרוב:

"היסוד העובדתי בעבירת הניסיון לרצח מתגבש אפוא כאשר המעשה שבוצע יוצא מגדר פעולת הכנה גרידא לביצועה של העבירה המושלמת – עבירת הרצח בכוונת תחילה. באשר ליסוד הנפשי, נדרש כי המבצע עבר את העבירה "במטרה לבצעה" בתוספת היסוד הנפשי של העבירה המוגמרת, קרי, כוונה תחילה [...] להשלמת התמונה יצוין, כי עבירה זו לא נכללה בתיקון 137 לחוק, הרפורמה בעבירות המתה, ובחינתה לצורך העניין נותרה כפי שהייתה עובר לרפורמה" (ע"פ 3312/19 מדינת ישראל נ' אבו גודה, פסקה 16 (22.1.2023); ראו גם: ע"פ 2377/19 אפגאני נ' מדינת ישראל, פסקה 17 (22.5.2022)).

55. יסודותיה של עבירת חבלה חמורה בנסיבות מחמירות הם שונים. עבירה זו מבוססת על סעיף 333 לחוק, שלפיו "החובל בחברו חבלה חמורה שלא כדין, דינו – מאסר שבע שנים." לצד זאת, החוק קובע בסעיף 335 נסיבות מחמירות:

335. (א) נעברה עבירה לפי סעיפים 333 או 334 –
 (1) כשהעבריין נושא נשק חם או קר, דינו – כפל העונש הקבוע לעבירה;
 (2) כשהיו נוכחים שניים או יותר שחברו יחד לביצוע המעשה בידי אחד או אחדים מהם, דינו של כל אחד מהם – כפל העונש הקבוע לעבירה.
 (א) העובר עבירה לפי סעיף 333 כלפי בן משפחתו, דינו – מאסר עשר שנים.

התקיימות העבירה מותנית אפוא בתוצאה – "חבלה חמורה". מונח זה מוגדר בסעיף 334 לחוק כ"חבלה העולה כדי חבלה מסוכנת, או הפוגעת או עלולה לפגוע

קשות או לתמיד כבריאות הנחבל או בנוחותו, או המגיעה כדי מום קבע או כדי פגיעת קבע או פגיעה קשה באחד האיברים, הקרומים או החושים החיצוניים או הפנימיים".

בשונה, התקיימות עבירת ניסיון לרצח אינה מחייבת כי יגרם נזק כלשהו לקורבן המיועד, ואינה דורשת תוצאה כלל. כאמור, די בכך שהנאשם מבצע מעשה החורג מגדרי פעולות הכנה. מכאן, שבדין הורשע המערער בשתי עבירות אלו אשר בוצעו – זאת לצד זאת – ברצף הפעולות האלימות שנקט המערער כלפי המתלוננת. במישור העונשי "בגין מספר עבירות המהוות מעשה אחד, יוטל עונש אחד, שלא יעלה על העונש המרבי בגין החמורה שבין העבירות; ואילו בגין מספר עבירות המהוות מספר מעשים, יוטל עונש כולל, המורכב מהעונש שיוטל בגין כל עבירה" (ע"פ 8686/15 גריבוב נ' מדינת ישראל, פסקה 50 (3.10.2017)). ואכן, כך קבע בית המשפט המחוזי.

56. לצד זאת, עמדנו בדיון בערעור על הקושי שבהרשעת המערער בעבירת חבלה בנסיבות מחמירות לפי סעיף 335(א)(1) לחוק ביחד עם הרשעתו באותה העבירה בנסיבות סעיף 335(א1) לחוק. במענה, באת-כוח המשיבה הבהירה כי בנסיבות העניין היא אינה מתנגדת כי הרשעת המערער בעבירת חבלה חמורה בנסיבות מחמירות תיוותר לפי סעיף 333 לחוק בשילוב עם בסעיף 335(א)(1) בלבד, וכך אנו מורים.

הערעור על גזר הדין

57. מספר היבטים באירוע זה מצדיקים ענישה ברף הגבוה: הראשון, מדיניות הענישה המחמירה הנהוגה בגין עבירות אלימות בין בני זוג. רק לאחרונה ציינתי "אמירתו החוזרת ונשנית של בית משפט זה בדבר הצורך בענישה מחמירה בגין עבירות אלימות בין בני-זוג, אינה מן השפה ולחוק. מדובר בכורח המציאות" (ע"פ 5914/22 מדינת ישראל נ' אבו רומי, פסקה 9 (24.4.2023); וראו גם: עניין וואסה, בפסקה 21; ע"פ 375/22 מדינת ישראל נ' בסל, פסקה 11 (10.2.2022)).

השני, טיב המעשים והימשכותם. אין מדובר באירוע שכולל אקט אלים נקודתי בודד. המערער נקט ברצף פעולות אלימות משך כ-7.5 דקות, ללא רחם. תחילה תקף את המתלוננת באמצעות מערוך, לאחר מכן בידיו, ולבסוף באמצעות סכין. הוא לא חדל ממעשיו למשמע תחנוני המתלוננת ואף לא למשמע בכיו של בנו. היו לו מספר הזדמנויות לחדול ממעשיו, אולם הוא המשיך בשלו. אלמלא נחישות השכנים ואומץ ליבם בהחלט ייתכן כי המתלוננת לא הייתה שורדת תקיפה זו.

השלישי, הנזק הרב שנגרם למתלוננת, כאשר יש לקחת בחשבון הן את הנזק הפיזי הן את הנזק הנפשי. הדברים נסקרים בהרחבה בתסקיר נפגעת העבירה, ואינם במחלוקת. לא אפרטם מטעמי צנעת הפרט. אקצר ואומר, כי האירוע הקשה הותיר חותם עמוק על המתלוננת אשר מלווה אותה באופן יום-יומי. במובן זה, על המערער לשאת במלוא האחריות למעשיו, והנזק שנגרם מביצוע העבירה מצדיק בהחלט את מתחם הענישה שנקבע.

הרביעי, הנזק שנגרם לילד. גם כאן, אמנע מלפרט מטעמי צנעת הפרט. נזק משמעותי זה מצדיק אף הוא קביעת מתחם ענישה מחמיר, כפי שקבע בית המשפט המחוזי.

58. מעבר לכך, העונש המרבי הקבוע בחוק בגין עבירת ניסיון לרצח הוא 20 שנות מאסר. ביחס למשמעות שיש להקנות לעונש המרבי הקבוע בחוק, ציין בעבר חברי, השופט א' שטיין:

”עונש זה איננו בא לסמן רק את גבולה העליון של סמכות הענישה הנתונה בידי בתי המשפט. מדובר בעמדתו הערכית של המחוקק ביחס לחומרת העבירה, ועלינו לקיים את דברו” (ע”פ 3124/18 פלוני נ’ מדינת ישראל, פסקה 16 (14.8.2019); ראו גם: ע”פ 4124/21 מדינת ישראל נ’ רימוני, פסקה 12 (1.6.2022)).

עניינו כאמור במקרה ברף החומרה העליון. מקרה המצדיק עונש הקרוב לעונש המרבי בגין עבירת ניסיון לרצח, אם לא השתת העונש המרבי. כך נגזר ממידת האלימות שבה נקט המערער ומההשלכות הקשות של מעשיו.

59. המערער העלה מספר טיעונים המצדיקים, לשיטתו, הקלה בעונשו. כך, נטען שה”אירוע הנפשי” שחל אצל המערער בעת האירוע מהותו קרבה לסייג לאחריות פלילית, ולפיכך ראוי להפחית מעונשו. ברם, לטענה זו אין על מה להסתמך במישור העובדתי. הבקשה לקבל את חוות הדעת האמורה כראיה נדחתה כאמור, ואין ולו בדל ראיה המלמדת על ”אירוע נפשי” כלשהו אשר הוביל את המערער לבצע את המיוחס לו.

60. טענה נוספת שהועלתה היא שבשל תקדימיות הרשעת המערער בעבירת ההתעללות בנסיבות אלו, ראוי להשית עליו עונש מדוד ומאופק. כאמור, קיים ספק בדבר מידת התקדימיות בהרשעת המערער. עם זאת, אף אם אניח כי אכן הרשעה זו תקדימית במידה כזו או אחרת, הרי שבהתחשב בחומרת מעשיו ויתר הנסיבות שפורטו לעיל, איני

סבור כי נפל פגם בקביעת גבולות מתחם הענישה ההולם או במיקום עונשו של המערער בגדרו.

61. כמו כן, יש לשוב ולהזכיר כי ערכאת ערעור אינה נוהגת להתערב בעונש שגזרה הערכאה הדיונית, אלא בנסיבות של חריגה קיצונית ממדיניות הענישה הנוהגת, או במקרים שבהם חלה על פני הדברים טעות מהותית בגזר הדין (ראו, מני רבים: ע"פ 7848/22 אנטארי נ' מדינת ישראל, פסקה 11 (2.5.2023)). לא כך בענייננו. אין לכחד, העונש שנגזר על המערער הוא אכן חמור, ואף חמור מאוד – אולם כך גם מעשיו.

סוף דבר

62. האירוע מושא הליך זה זכה להד תקשורתי רב. טוב עשה בית המשפט המחוזי כאשר גזר על עצמו את מידת הזהירות המתחייבת והבהיר כי טענת המשיבה שלפיה יש צורך בענישה מחמירה, בין היתר מאחר שהמתלוננת מהווה סמל לנפגעות עבירה, מהווה "טשטוש גבולות מסוים שאינו ראוי ואינו רצוי", כלשון גזר הדין.

לקביעה זו אני מצטרף במלואה. דינו של נאשם לא יכול להיגזר ממידת החשיפה התקשורתית של האירוע, או ממידת האהדה הציבורית לה זוכה הקורבן. לא באולפני טלוויזיה או על דפי העיתון נחרץ דינו של נאשם, אלא בין כותלי בית המשפט. אף לא לנו להכריע או להידרש לטענה כי התקשורת סיקרה את האירוע באופן "חד-צדדי", כלשון המערער. סוגיה זו כלל אינה מענייננו. על בית המשפט להעמיד לנגד עיניו את עובדות המקרה, חומר הראיות והוראות הדין – הא, ותו לא.

63. בענייניו של המערער לא הסיקור התקשורתי של האירוע הוא שהוביל להרשעתו ולעונש החמור שהושת עליו, אלא מעשיו שלו. חילופי הדברים בין בני הזוג הסלימו בין רגע עת שהמערער תקף באכזריות בל-תתואר את המתלוננת. לכל התוהה על חומרת עונשו של המערער, אומר כי חומר הראיות, ובמיוחד התיעוד הקולי המצמרר של האירוע, מלמד כי מדובר בתקיפה ממושכת, חריגה בעוצמתה, במהלכה המתלוננת התחננה שוב ושוב על חייה, פשוטו כמשמעו.

אף אני הקשבתי להקלטת האירוע (ת/72 ראיון 009), המתעדת חוויה מזעזעת. הלמות המערוך אשר צליל פגיעותיו בגולגולתה של המתלוננת ובחלקי גופה האחרים עדיין נשמעות באוזניי כאילו התקבעו להן מאז. מתערבבים להם צלילי החבטות, זעקות המתלוננת ובכיו של הילד הניצב חסר אונים למול השבר הנורא של אביו החובט באימו

לקול זעקותיה, בעוד היא מבקשת את רחמיו, והוא ממשיך במעשיו ללא רחם. מחזה נורא שבנוראים.

בשנותיי על כס השיפוט דנתי במאות, אם לא באלפי, תיקי אלימות קשים ופשע חמור – ותיעוד של תקיפה כה אלימה, כה ממושכת, כה אכזרית – איני זוכר. זוועה של ממש התחוללה באותן 7.5 דקות. זוועה ממנה המתלוננת נחלצה בדרך נס, אך לא בלי פגיעות קשות בגוף ובנפש. אף על נפשו העדינה של בנו – המערער לא חס.

המערער ראוי לכל שנת מאסר שנגזרה עליו.

64. מכלל הטעמים האמורים, ובכפוף לאמור בפסקה 56 לעיל – אשר אינו משליך על עונשו של המערער, אציע לחברי ולחברתי כי נדחה את הערעור על הכרעת הדין ועל גזר הדין.

ש ו פ ט

השופט א' שטיין:

אני מסכים.

ש ו פ ט

השופטת ג' כנפי-שטייניץ:

אני מסכימה.

ש ו פ ט ת

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט י' אלרון.

ניתן היום, כ"ט בסיון התשפ"ג (18.6.2023).

ש ו פ ט ת

ש ו פ ט

ש ו פ ט